

DAN STANCA a publicat până în prezent 16 romane, dintre care amintim *Morminte străvezii*, *Mila frunzelor*, *Noaptea lui Iuda*, *Drumul spre piatră*, *Ultimul om*, *Cei calzi și cei reci*, *Mut*, *Mutilare* etc. A primit de două ori Premiul Uniunii Scriitorilor, în anii 1998 și 2003, tot de două ori Premiul Asociației Scriitorilor din București, în 2001 și 2009. A fost în mai multe rânduri nominalizat la premiileUSR. Romanul său *Noaptea lui Iuda*, poate cel mai bine receptat de critică, a fost nominalizat în anul 2008 la premiul „cea mai bună carte a anului”, decernat de revista *România literară*. Dan Stanca a publicat, de asemenea, sute de articole în presa culturală. A fost tradus în reviste din Spania, Serbia, Italia, Slovenia, Ungaria, Germania. Este considerat un promotor al romanului fantastic cu substrat metafizic, îmbinând grotescul cu vizionarismul.

DAN STANCA

A DOUA ZI DUPĂ MOARTE

Ediția a II-a revăzută

*Curtea
veche*

BUCUREȘTI, 2011

SPTALUL SE ÎNĂLȚA MOHORÂT pe fundalul acelu cer dogoritor de iulie. Deși vremea frumoasă ar fi trebuit s-o absoarbă în norul de lumină și astfel s-o purifice, masiva cetățuie arăta mai hidoasă și mai jupuită decât într-o zi închisă de toamnă. La urma urmei, chiar și numele de Fundeni, care străinilor nu le spunea nimic, dar românilor le evoca mereu fundătura, un fund gros și întunecos de unde, dacă intri, nu mai ieși, accentua imaginea sumbră a unui spital subdezvoltat, fără dotări, dar în care suferința e aceeași dintotdeauna, oamenii înjură, blestemă, medicii sunt la fel de răi și de abrutizați, fiindcă tot ceea ce văd e carnea pacienților înecată în putreziciune. Celulele bolnave proliferază, cele sănătoase sunt tot mai timide și mai nevolnice, lupta care se dă e din ce în ce mai inegală și, treptat, organismul slăbit, subțiat, martor al propriei înfrângeri, începe să se oglindească speriat în ochii reci ai medicului care ridică din umeri, plescăie din buze, exprimând astfel o satisfacție perversă, și-i spune nefericitului: „Asta e, bătrâne, s-a terminat, cât credeai c-o să trăiești? Voiai să moștenești pământul? Hai sictir!”

Fundulea, fundătura, fund, totul conjugă spre un limb al lipsei de speranță sau al unei speranțe insolente, lasă că mă fac eu bine, osul rău nu piere, am bani, plătesc... icneli din acestea stridente, răgușite, mugete ale unor așa-zisi oameni, cărora, stricându-li-se mațul, încep să urle de furie că nu mai pot fi ca

înainte, li se holbează ochii, li se umflă venele gâtului și ar fi gata să se ia la trântă cu moartea ca un alt Ivan Turbincă, s-o învingă și s-o lege fedeleș, dar ei nu constată decât că își pierd puterile de la o zi la alta, vărsăturile se îndesesc, nu mai pot să vadă fărâma de carne că imediat li se face rău, tocmai lor, ei — care înainte de îmbolnăvire înfulecau la o singură masă câte 20 de mici pe jumătate cruzi că n-aveau răbdare să-i lase să se prăjească — și ajung una cu așternutul cafeniu al patului metalic, sub privirile batjocoritoare ale personalului medical...

Fundulea, fundătură, fund... Hiperbolic, Ceaușescu visase să transforme spitalul într-un fel de baraj Vidraru de care bolile să se izbească așa cum se loveau apele Argeșului de malul de beton și să nu-l poată dărâma pe omul nou, constructor al vremurilor comuniste și construit la rândul lui de aceleași vremuri... După 1989, spitalul intrase însă într-o fază lentă de descompunere, lipsa fondurilor blocând atât extinderea aripilor noi proiectate, cât și achiziționarea aparatului medical absolut necesare. Tarabele cu băuturi, țigări, biscuiți, chiloți și prezervative se întinseseră până la poartă și nimeni nu se sinchisea de ele. Mai rămânea puțin și ar fi intrat de-a binelea în spital, convingându-i și pe medici să înceapă să vândă produse, evident cu un rabat comercial mărit, că doar formau personal de înaltă calificare. Portarii asistau neputincioși la această invazie. Înainte, ehe, ei erau la mare preț, nelăsând pe oricine să intre în zilele când nu se făceau vizite și atunci doar dacă li se strecura în palmă hârtia de 10 sau chiar de 25 de lei. Acum, toată lumea trecea pe sub nasul lor sfidându-i și dovedindu-le că nu mai înseamnă nimic. Treptat, mulți își dăduseră demisia, plecaseră la țară, unde primiseră o bucată de pământ. Dacă rezistaseră să nu se apuce vârtos de băutură, reușiseră în timp să strângă ceva bani descinzând apoi la fel de sfidători, în apropierea Fundenilor, din vreo limuzină elegantă și venindu-le să râdă că lucraseră atâția ani prostește, mulțumindu-se doar cu bacșișul care le mai pica

din partea vizitatorilor indisciplinați. Acum toată lumea era indisciplinată, toți intrau în spital când aveau chef, mestecau gumă, scuipau pe jos, mai lipsea să dea buzna în pavilioane chiar în momentele în care profesorul, cu anturajul lui, făcea vizita medicală... Fiindcă alimentația era mizerabilă și nimeni nu putea să fie atât de prost încât să se bizuie pe ce primea la masă de la bucătăria spitalului care mai și arăta în ultimul hal, murdară, zoioasă, cu pete mari de igrasie pe pereți, cu femei de serviciu îngrozitor de indolente și împruțite, care furau pe rupte din puținul de alimente ce mai era rezervat bolnavilor, circulația străinilor în spital forma un du-te-vino neconținut și insuportabil. Pentru cineva neobișnuit cu degradarea vieții în România, aceste imagini, până să-i inspire dezgust și revoltă, îi dădeau senzația irealității și neverosimilității, crezând bunăoară că vina îi aparține lui dacă-și închipuie că se află într-un spital. În realitate, zona respectivă semăna cu un fel de bazar, de piață pe unde, din loc în loc, mai erau trântiți în paturi de fier ruginite și niște bieți suferinzi ce contau însă prea puțin în ambianța pestriță în care se făcea comerț cu rochii, ciorapi și sandale, unde se fuma ca într-o cârciumă, iar oamenii zbierau unii la alții fără să le pese de albul halatelor unora dintre ei. Liftul urca și cobora ca un animal bătrân scârțâind din toate încheieturile și ale cărui coaste pârâiau amenințând să plesnească dintr-o clipă în alta. Și, totuși, treaba mergea înainte. La secția de urologie, în pavilionul celor cu afecțiuni renale, prezervativul costa nici mai mult, nici mai puțin decât 5 000 de lei. Scoteai o hârtie foșnitoare cu chipul lui Avram Iancu pictat pe ea și o dădeai asistentei tinere și obraznice care-ți arunca imediat pliculețul dorit. Era amuzant și trist. Pentru controlul prostatei, medicul trebuia să-ți vâre degetul în fund. De aceea avea nevoie de prezervativ. Tu, pacient respectabil, serios, dar lipsit de cunoștințe medicale minime, nu ai știut cu ce să vii dotat la spital. Și chiar dacă ai fi știut, ți-ar fi fost jenă, om cu

părul alb, să cumperi balonașul deocheat. Probabil, ar fi fost necesar să-i explici farmacistei la ce-ți trebuie, dar femeia, căreia puțin îi păsa de suferința ta, s-ar fi distrat pe seama delicatetei arătate și nu ar fi fost exclus chiar să-ți facă ușor din deget: „Ehe, ștregarule, lasă că știm noi!”, bătându-te în pământ de rușine și silindu-te să ieși cât mai repede din farmacie. Numai că specula cu prezervative din spital întrecuse orice măsură. Ceea ce costa doar câteva sute de lei se vindea cu cinci mii și avea toate șansele, grație inflației — ce ironie! —, să se scumpească. Suma în sine nu însemna cine știe ce, dar umilința era groaznică văzând că ești furat într-un asemenea hal...

Prin ferestrele la fel de murdare ca și coridoarele, puteai privi consolator întinderea Bărăganului până departe spre Mostiștea, câteva șanțuri de irigație ca niște zgârieturi superficiale făcute într-un pământ uscat, șoseaua cenușie, plină de gropi, șirurile de plop decolorați ca niște lumânări, a căror ceară s-a degradat și nu mai ard decât cu flacăra mică, înecăcioasă, casele cu acareturi și peticul de vie de unde se stoarce an de an molanul care încliează mintea și rănește stomacul, dar care e drogul țaranului de la câmpie, și chiar pompa electrică, alungită precum un obuz, care la o simplă apăsare de buton face să țâșnească apa salvatoare — cum o mai fi apă în pământul ăsta sleit, tocit de tălpile și pingelele noastre ticăloase? —, câte nu se văd de la fereastra spitalului mai ales dacă ai un binoclu, dar omul bolnav nu mai respiră decât aerul încins al verii, simțind încet cum se lichiefiază și cade ireversibil în mizeria propriilor organe care nu-l mai ascultă, s-au autonomizat și, exact ca o populație revoltată împotriva stăpânirii legitime, ajung repede să se fărâmițeze și să se macereze din cauza propriilor toxine...

Petru Bota, îmbrăcat în pijamaua lui maronie cu dungii verzi, stătea întins în pat privind din unghiul în care se afla fâșia de cer inexpresivă, unde abia se conturau câțiva norișori alburii. Deși suferea de prostată de doi-trei ani, crezuse că tratamentul

pe bază de ceaiuri avea să-l țină departe de operație. Era poate felul lui prudent de-a fi, caracterizat nu atât de fuga de griji și de suferința directă și brutală, cât de teama că în urma unei asemenea provocări a durerii nu se mai poate ști ce se alege de om. Petru Bota era o ființă mult prea delicată și cuminte, o cumițenie, evident, învecinată cu frica, pentru a nu privi cu maximă rezervă încercările destinului. Născut în același an cu Ion Caraion, în anii primei tinereți, imediat după război, își încrucisaseră drumurile prin redacțiile revistelor literare. Petru cochetase puțin cu poezia și, logic, vrusese la acea vârstă să publice, dar pe de altă parte, percepând viața boemei artistice, întâlneau prelungite la cârciumă în fața unei sticle, când oamenii nu mai știu ce vorbesc și încep să se insulte fără niciun motiv sau dimpotrivă, să se laude suspect de mult, înțeleșese că nu are ce căuta într-o asemenea lume pestriță și nesigură. Pentru el, poezia era pe atunci cu totul și cu totul altceva, puritate, respect pentru cuvânt, geometria expresiei. Crescut în spiritul lui Valéry, Petru nu înțelegea zvârcolirile și convulsiile celor care, fără să trișeze totuși, credeau că fac poezie. Tot acest efort spasmodic însemna în ochii lui o bulversare sigură a destinului. Cu alte cuvinte, poezia contorsionată părase spațiul foii de hârtie și se repercuta departe (departe sau aproape) în nevăzutul uriașului gherghef ce împletește și încâlcește viața. Oamenii prea tumultuoși, pasionali, cu o identitate psihică accentuată, provoacă o instabilitate căreia îi cad primii victime.

Imediat după al Doilea Război, neavând mai mult de douăzeci și ceva de ani, proaspăt absolvent al Politehnicii bucureștene, Petru Bota a simțit impulsul salutar al glisării pe un plan secund, chiar terț, nerăspunzând stimulilor unei societăți tot mai confuze. Cu cine să mă lupt?, s-a întrebat. Pentru o satisfacție de moment, și se referea la publicarea unor poeme într-o revistă sau chiar a unui articol politic într-o gazetă liberală, aș putea plăti cu ani grei de suferință. Destinul nu trebuie provocat,

mai ales când cantitatea de malefic din cosmos sporește de la o zi la alta. Cultivă-i mai degrabă lenevia, lasă-l să rabde, nu-i da să mănânce și până la urmă vei câștiga înțelepciunea de-a nu mai fi deloc ispășit.

Când făcea asemenea considerații diletante, Petru nu se gândea neapărat la pușcărie, persecuție, mizerii. Dar figura lui Ion Caraion, zărită de el pe coridoarele unei gazete literare prin 1945 sau 1946, figură având trăsături apăsate, ochii ieșiți din orbite, sprâncene stufoase, toate exprimând o personalitate puternică, ofensivă, un talent agresiv, tăios, mușcând din cuvânt cu dinții și scuipând mușcătura atât pe obrazul insensibil al societății, cât și pe blazonul nepătat al destinului — căci orice destin, înainte de-a fi împrășcat de faptele noastre, este totuși curat! —, acea figură care mai târziu avea să aparțină unui mare poet — dar cu ce preț! — îl impresionase atunci nespus, dar îl și speriasse, vocea cumințeniei din propriul suflet sfātuindu-l imediat să se retragă din fața tentației ce i se părea că dogorește în apropiere ca un trup cotropit de febră. Și iată că, trecut de 70 de ani, era acum adus în fața suferinței directe, fizice, așteptându-l pe chirurg să-i taie burta și să-i repare acolo prostata tumefiată care nu știa de metafizică și-și urma legea de-a se umfla hidos și malign.

„Dacă am fugit de suferință, am făcut-o fiindcă mi-am dat seama că nu sunt înzestrat pentru marile și fulgerătoare convingeri. Alții din generația mea au intrat în pușcărie și după câțiva ani au ieșit oameni cu adevărat noi, purificați, uitând de toate obiceiurile vieții comode și plăcute dinainte. Dar pe mine regimul de acolo m-ar fi distrus. De aceea am ales să trăiesc retras, să nu judec pe nimeni, să nu-mi alimentez destinul înfometat care în mod sigur ar fi vrut să mă vadă activ, dinamic, bătaios. L-am biruit, dar până la urmă tot el s-a arătat mai puternic. Boala e semnul slăbiciunii mele. Am crezut că pot evita orice încercare dură și voi muri liniștit în somn, ca omul

vârstei de aur spre care m-a călăuzit mereu pasărea melancoliei. Cu toate acestea n-am reușit. Sunt aici într-un spital murdar, cenușiu, pentru a fi urcat pe masa de operație și tăiat ca un animal.“

Gândurile alergau întretăiat prin mintea lui obosită și totuși trează. Îl speria apropiata intervenție chirurgicală, mai ales că își dădea seama că toate rugăciunile, lecturile făcute de-a lungul unei întregi vieți treceau parcă alături de luciul bisturiului, de mâna indiferentă a medicului anestezist, de tampoanele absorbante ale asistentelor și-l lăsau singur în fața aleatorului sau a unui alt chip al divinității pe care nu-l cunoscuse și care iradia totuși din spatele măștii inexpressive a situațiilor banale și dure-roase. Inexpresiv era și petecul de cer la care se uita. Cu greu, își schimbă poziția și atunci, deschizând o carte de meditații religioase pe care o ținea pe noptieră, o carte de Simone Weil, privi îndelung iconița de carton a Maicii Domnului ascunsă între pagini. Fecioara creionată de desenul stângaci îl ațintea la rândul ei, dar fără să-l privească sau privind prin el întreaga umanitate. Petru își îngustă pleoapele, vrând parcă să descopere o firidă în acel desen aparent fără însemnătate. Dar icoana era perfect închisă, refuzând să se trădeze. Lăsă ochii în jos și pentru câteva clipe se simți liniștit și împăcat cu sine, concentrat asupra unui punct al nemuririi pe care-l deslușea în interiorul inimii ca o insulă luminoasă. Nu acesta era însă scopul vieții? Nu pentru acest punct trăise, trăia mai ales acum, în preajma operației, când într-adevăr se simțea singur înțelegând că lipsa unei familii e totuși fatală, iar bizuirea pe prieteni nu înseamnă decât o iluzionare menită să acopere destul de precar adevărul pustiu? Punctul, orificiul, firida ar fi trebuit să fie zărite și în icoana reprezentând-o pe Maica Domnului, și în petecul decolorat de cer, dar poate tocmai aceasta este limita de-a nu vedea în exterior ceea ce intuim în adâncul nostru, limitare la urma urmei fericită, căci altfel... Mângâie icoana și o

simți caldă, reverberantă. Altfel... Petru Bota fusese un om desăvârșit al Teoriei. Nimeni nu slujise mai devotat decât el teoria, singura cale pe care, urmând-o, nu putea greși. „Teoria, obișnuia el să spună, reprezintă în planul ideilor ceea ce este un peisaj clasic în pictură. Amândouă camuflează la fel de bine principiul spiritual și-l fac suportabil. Elita se recunoaște din momentul în care nu are nevoie să rupă acest camuflaj pentru a percepe ceea ce se află în spate...” Petru vorbea astfel numai prietenilor. Atunci începea să se însuflească și să fie mai puțin rezervat decât era de obicei. Zeci de ani trăiți într-un birou de proiectări în construcții, printre niște oameni drăguți și bine-crescuți, dar fără a avea acces la ideile lui metafizice, îl însăguraseră și-i impuseseră în societate un comportament închis, ermetic. În ziua în care se pensionase, o zi de primăvară însorită, când colegii îi făcuseră cadou un album frumos de pictură flamandă, scump la vremea aceea și publicat de o tipografie de lux din Leningrad, el nu fusese în stare decât să le mulțumească și apoi să plece pentru totdeauna din acel loc fără să privească înapoi, fiind convins că își câștigase libertatea pe care o pierduse imediat după terminarea facultății. Nu le dăduse măcar o bere, un pahar de vin, un fursec, un pateu, rezervă nedatorată zgârceniei, dar i se părea fals și ridicol să aranjeze regia unei despărțiri când el fusese tot timpul despărțit de acei oameni pe care nu-i jignise niciodată, dar de care nici nu se putuse atașa în vreun fel. Și atunci ce rost ar fi avut masa de adio, păhărelele ciocnite și date pe gât, care în mod sigur ar fi fost mai multe decât s-ar fi convenit, starea dulce de ebrietate, efuziunile sentimentale, îmbrățișări, pupături, perdeaua înșelătoare a acelei atmosfere în care s-ar fi împleticit și ar fi fost silit să facă promisiuni că se vor mai întâlni, că-și va mai vizita colegii chiar la locul de muncă, doar aici ți-ai trăit viața, Petrică, familie nu ai... Cât erau de politicoși și tot și-ar fi dat în petec dacă s-ar fi îmbătât! De așa ceva îi era groază și parcă îl și vedea

pe un coleg de planșetă, înalt, corpulent, muștrându-l prietenește, în glumă, dar fiind și serios în același timp: „Nea Petrică, n-a fost bine aici, la noi? Parcă nu te vedeam cum citeai pe ascuns în timpul programului și-ți mai și notai într-un carnețel! Dar nu te-am reclamat șefului. Să fi fost mata în biroul unde a lucrat Gheorghe Ursu, cu colegii ăia răi care l-au turnat, o băgai una-două pe mâncă!” În mod sigur așa i-ar fi vorbit huiduma aceea de Șerban, bun specialist, dar cam incult și limitat. La urma urmei atâta putuse el să înțeleagă: că ar fi avut un jurnal de însemnări anticomuniste, aidoma nefericitului inginer-poet. Dar dacă l-ar fi turnat la Securitate și agenții ar fi venit să-l controleze, mare le-ar fi fost uimirea să vadă că paginile răsfoite și subliniate erau doar niște dialoguri platoniciene. Halal disident, care citește Platon!

Dar toate acestea se întâmplaseră de mult. Petru Bota ieșise de mai bine de zece ani la pensie și, spre deosebire de atâția bărbați de vârsta lui care nu știau cum să-și umple timpul, se duceau în parcuri și-și pierdeau vremea picotind într-o grădină de vară cu o sticlă de bere răsuflată în față sau adormeau de-a dreptul cu capul pe masă în birturi ordinare unde dădeau pe gât o sută-două de vodcă puturoasă cu miros de spirt medicinal, în timp ce pâinea cumpărată pentru acasă le aluneca din sacoșă, cădea în mâzga de jos și le era chiar șterpelită de vreun aurolac sau vagabond care pândeia să vadă când va ațipi boșorogul ca să-l fure, spre deosebire, deci, de atâția pensionari care trăiau calvarul inactivității și al sărăciei, lui Petru Bota i se părea că întinerește de când nu mai era legat de programul fix de la birou și putea, în liniște, netracasat, să-și continue studiile asupra textelor sacre, totul petrecut într-un anonim deplin, cu excepția prietenilor care știau cu ce se ocupă el și cărora le citea fragmente din ce scria în serile întâlnirilor săptămânale. Dar, în ciuda faptului că lucra cu spor și cu certitudinea că împlinirea acestor studii înseamnă o realizare importantă, atât pentru

propria formație, cât și a prietenilor săi, sufletul lui rămânea încărcat de o profundă amărăciune, pricinuită de dispariția bătrânului lor maestru. Murise la doi sau trei ani de la ieșirea lui Petru la pensie și de atunci, dincolo de suferința strict omenească și până la urmă ușor de vindecat, se afla tristețea neapăsătoare, dar constantă care le dădea senzația că au fost abandonați, rămânând singuri într-o lume nu atât haină, cât insensibilă, o lume care nici măcar nu-i mai înfricoșă cum îi înfricoșase anii trecuți, ci îi dezgusta, înțelegând însă că asta-i situația și că până la clipa confruntării directe cu sacrul — dacă o avea loc — nimic esențial în lume nu se va mai petrece. Din această cauză Petru își intensificase studiul, rugându-i și pe ceilalți din grupul lor să nu se lase pe tânjală — ridicolă expresie!, dar el o folosisese ca un profesor de modă veche, adresându-le elevilor buni la învățătură, care, însă, nu prea mai au chef să se uite pe carte. Oarecum copleșit de importanța de-a fi urmașul maestrului, dându-și seama că nu are calități de îndrumător, mai ales că niciodată nu putuse să-și impună propria voință celorlalți, deși pe de altă parte vedea că în lipsa unei autorități severe grupul lor se destrăma, Petru aplicase mai mult sieși exigența ce deriva de fapt din sentimentul acut al unei urgențe, căci simțea că nu mai e timp și că foarte repede se vor risipi toți, absorbiți de viața plină de tentații, își impusese deci lui însuși să nu mai irosească un minut și să... Să ce? Întrebarea inspirată din prea multă luciditate injecta un strop de îndoială în inima sa de cavalier cuminte și fără prihană. Acum, aproape de o operație nu tocmai grea, dar nicio operație nu e ușoară, serul ei anihilant răspândea așchii de gheață în sângele cald, parfumat al credinței sale. „Nimic nu e inutil, nimic nu e zadarnic. Chiar dacă o să mor sub spaima pustiului, uitat de prieteni, fără lumânare, voi primi totuși răspunsul așteptat.“ Cuvintele îngânate în iatacul intimității sale, acolo unde nu putea să-l audă decât Dumnezeu, sunau ca o rugăciune, golită de un conținut

strict noțional, incantație, pură caligramă sonoră proiectată pe mătasea nesfârșitului auz. Dar răspunsul atât de dorit, de iubit, de sperat, răspunsul adevărat care nu răspândește decât viețile drepte, așteptările nepângărite, răbdarea neclintită, dacă va veni după moarte, acolo, în amezișorul clopot unde vibrațiile arhitecturii cosmice dezghioacă individualitatea și îl reduc pe om prin tangajul neomenesc la dimensiunile smeritei migdale, va putea fi el perceput? În măsura în care în viață nu ți-ai recunoscut acest sâmbure nemuritor și indestructibil din tine, vei mai putea oare dincolo să-i recunoști arhetipul celest, mai ales că nu vei mai salva nimic din coerența gândirii și, anulat ca individualitate, vei fi doar fulg, scânteie, fărămă din ospățul supremei nedeterminări?

Întrebarea era greu de suportat și Petru ațipi pentru câteva clipe, chiar în momentul în care vecinul lui deschise ochii și căscă lung, zgomotos, ca după un somn greu și fără vise.